

islohotlarni izchil davom ettirish va yangi bosqichga olib chiqishning qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risida’gi PF–21-son Farmoni. – URL: <https://lex.uz/docs/-8050769>

2. UN Tourism. Tourism and Culture Synergies. – Madrid: World Tourism Organization, 2018. 160 p. – URL: <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284418978>

3. Richards G. Cultural Tourism: A Review of Recent Research and Trends // Journal of Hospitality and Tourism Management. 2018. Vol. 36. P. 12–21.

4. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi rasmiy veb-sayti. – URL: <https://www.stat.uz>

Farida BUXAROVA,
Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti dotsenti, i.f.n.

O‘ZBEKISTON ZIYORAT TURIZMINING RIVOJLANISHIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING ROLI

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekistonda ziyorat turizmini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalarning o‘rni va ahamiyati ilmiy-metodologik nuqtayi nazardan tahlil etilgan. Mobil ilovalar, sun‘iy intellekt, virtual reallik, blockchain va Big Data kabi zamonaviy raqamli texnologiyalarning ziyorat turizm sohasi samaradorligiga ta’siri statistik ma’lumotlar va hujjatli tahlillar asosida o‘rganilgan. O‘zbekiston Prezidenti Sh.Mirziyoyevning ziyorat turizmi va raqamlashtirishga doir nutqlari, hamda mavjud qonuniy-me’yoriy hujjatlar kontekstida sohaning rivojlanish istiqbollari belgilangan. Tadqiqot natijalari ko‘rsatishicha, raqamli transformatsiya ziyorat turizmida turist oqimini 2019-2024-yillar oralig‘ida 1,6 barobarga oshirishga xissa qo‘shgan.

Kalit so‘zlar: ziyorat turizmi, innovatsion texnologiyalar, raqamli transformatsiya, mobil ilova, sun‘iy intellekt, O‘zbekiston.

Аннотация: В данной статье с научно-методологической точки зрения проанализирована роль и значение инновационных технологий в развитии паломнического туризма в Узбекистане. На основе статистических данных и документального анализа изучено влияние современных цифровых технологий, таких как мобильные приложения, искусственный интеллект, виртуальная реальность, блокчейн и Big Data, на эффективность сферы паломнического туризма. Определены перспективы развития отрасли в контексте выступлений Президента Узбекистана Ш. Мирзиёева по вопросам паломнического туризма и цифровизации, а также действующих нормативно-правовых документов. Результаты исследования показывают, что цифровая трансформация способствовала увеличению потока туристов в сфере паломнического туризма в 1,6 раза в период с 2019 по 2024 годы.

Ключевые слова: паломнический туризм, инновационные технологии, цифровая трансформация, мобильное приложение, искусственный интеллект, Узбекистан.

Abstract: This article analyzes the role and significance of innovative technologies in the development of pilgrimage tourism in Uzbekistan from a scientific-methodological perspective. The impact of modern digital technologies such as mobile applications, artificial intelligence, virtual reality, blockchain, and Big Data on the efficiency of the pilgrimage tourism sector is examined based on statistical data and documentary analysis. Development prospects of the sector are defined in the context of President Sh.Mirziyoyev’s speeches on pilgrimage tourism and

digitalization, as well as existing legal and regulatory documents. Research results indicate that digital transformation has contributed to a 1.6-fold increase in tourist flow in pilgrimage tourism in the period 2019-2024.

Keywords: *pilgrimage tourism, innovative technologies, digital transformation, mobile application, artificial intelligence, Uzbekistan.*

KIRISH

O‘zbekiston – Islom madaniyati va sivilizatsiyasining beqiyos markazlaridan biri bo‘lib, bu yerda Imom al-Buxoriy, Bahouddin Naqshband, Ahmad Yassaviy va boshqa ko‘plab allomalar yashagan va dafn etilgan.¹⁵¹ Ziyorat turizmi (pilgrimage tourism) – bu diniy motivatsiyaga asoslangan sayohat shakli bo‘lib, jahon miqyosida eng tez rivojlanayotgan turizm turlaridan biriga aylanib bormoqda.¹⁵²

O‘zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2019-yil 28-yanvardagi nutqida ta’kidlaganidek: “Biz ota-bobolarimizning buyuk merosini avlodlarga yetkazish va uni jahonga tanitish borasida tinimsiz harakat qilishimiz kerak. Samarqand, Buxoro va Xiva kabi shaharlarimizdagi muqaddas qadamjolar nafaqat diniy, balki madaniy jihatdan ham ulkan ahamiyatga ega”.¹⁵³ Ushbu siyosiy yo‘nalish ziyorat turizmini O‘zbekiston turizm strategiyasining markaziy qismiga aylantirdi.

Raqamlashuv davri ziyorat turizmiga ham yangi imkoniyatlar ochib berdi. “O‘zbekiston Respublikasini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi”da turizm sohasini innovatsion texnologiyalar asosida modernizatsiya qilish alohida belgilab qo‘yilgan.¹⁵⁴ Bu kontekstda ushbu tadqiqot O‘zbekiston ziyorat turizmida innovatsion texnologiyalarning tatbiq etilishi va ularning samaradorligini o‘rganishga qaratilgan.

ADABIYOTLAR SHARHI

Jahon ilmiy adabiyotida ziyorat turizmi va raqamli texnologiyalarni o‘zaro bog‘liq holda o‘rganish so‘nggi o‘n yilda keskin kuchaydi. UNWTO ma’lumotlariga ko‘ra, global ziyorat turizmi yillik o‘rtacha 5,5% ga o‘smoqda, Yaqin Sharq va Markaziy Osiyoda esa bu ko‘rsatkich 8-10% gacha yetmoqda.¹⁵⁵

Olim Rana Zafar o‘z tadqiqotlarida raqamli texnologiyalarning haj va umra turizmi samaradorligiga ijobiy ta’sir ko‘rsatishini aniqlagan, xususan, mobil ilovalar foydalanuvchilar xurundligi (NPS) ko‘rsatkichini 34% ga oshirgan.¹⁵⁶ Ahmedov va Karimov O‘zbekiston misolida ziyorat turizmining iqtisodiy ko‘paytirgich (multiplier effect) ta’sirini o‘rganib, har bir dollar investitsiyadan 2,3 dollar daromad kelishini hisoblagan.¹⁵⁷

Virtual reallik texnologiyalari ziyorat turizmida alohida o‘rin tutadi. Tung va boshqalar VR-texnologiyalari potentsial ziyoratchilarning qaror qabul qilish

¹⁵¹ Karimov, I.A. va Nazarov, T. (2018). O‘zbekistonning muqaddas qadamjohlari: tarix va zamonaviylik. – Toshkent: Sharq nashriyoti. 256 b.

¹⁵² Timothy, D.J. & Olsen, D.H. (2006). *Tourism, Religion and Spiritual Journeys*. London: Routledge. 280 p.

¹⁵³ Mirziyoyev, Sh.M. (2019). O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Oliy Majlisga Murojaatnomasi. Toshkent, 28 yanvar 2019. <https://president.uz>

¹⁵⁴ O‘zbekiston Respublikasini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-60-sonli Farmoni, 28 yanvar 2022-yil.

¹⁵⁵ UNWTO (2023). *Religious Tourism Report 2023*. Madrid: World Tourism Organization. 112 p.

¹⁵⁶ Zafar, R. (2022). Digital Technologies in Pilgrimage Tourism: Evidence from Hajj and Umrah. *Journal of Hospitality & Tourism Technology*, 13(3), 420–438. <https://doi.org/10.1108/JHTT-04-2021-0112>

¹⁵⁷ Ahmedov, O‘. va Karimov, J. (2023). Ziyorat turizmining iqtisodiy multiplikator ta’siri: O‘zbekiston misoli. *Iqtisodiyot va turizm jurnali*, 4(2), 55–69.

jarayoniga ijobiy ta'sir ko'rsatib, borishga bo'lgan niyatni 27% ga oshirishini isbotlagan.¹⁵⁸ Hamidova esa O'zbekiston kontekstida raqamli savdo kanallarining ziyorat turistlari oqimiga ta'sirini o'rganib, onlayn bronlash tizimlarining joriy etilishi bilan mehmonxonalar to'ldirilish darajasi 18% ga oshganini qayd etgan.¹⁵⁹

Mahalliy tadqiqotchilar orasida Nazarov Imom al-Buxoriy maqbarasi va Bahouddin Naqshband xonaqohiga keluvchi ziyoratchilar oqimida raqamli marketing rolini o'rganib, ijtimoiy tarmoqlar orqali kelgan turistlar ulushi 2019-2022-yillar oralig'ida 12% dan 41% ga o'sganini ko'rsatgan.¹⁶⁰

METODOLOGIYA

Tadqiqotda quyidagi metodlar qo'llanilgan: (1) statistik tahlil – O'zbekiston Turizm agentligi va UNWTO ma'lumotlari asosida; (2) hujjat tahlili – qonuniy-me'yoriy aktlarni o'rganish; (3) qiyosiy tahlil – texnologiyalar tatbiqining oldingi va keyingi ko'rsatkichlarini solishtirish; (4) ekspert baholash – soha mutaxassislari bilan muloqot natijalari.¹⁶¹

O'zbekiston Statistika agentligi hisobotlari, O'zbekiston Turizm agentligi ma'lumotlari, UNWTO barometrlari, Scopus va Web of Science bazasidagi ilmiy maqolalar, O'zbekiston Respublikasining rasmiy qonuniy hujjatlari.

NATIJALAR

O'zbekistonda ziyorat turizmini rivojlantirish va raqamlashtirishning qonuniy asosi quyidagi hujjatlar bilan tartibga solingan:

1. "Turizm to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni – sohadagi asosiy huquqiy asos¹⁶²;

2. "O'zbekiston Respublikasida turizmni jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4095-sonli Qaror (2018) – ziyorat turizmini alohida yo'nalish sifatida belgilagan¹⁶³;

3. "2025–2030 yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasida turizmni rivojlantirish strategiyasi" – innovatsion texnologiyalar tatbiqini asosiy ustuvorlik sifatida belgilagan¹⁶⁴;

4. "Raqamli O'zbekiston-2030" dasturi (2020) – turizm sohasi uchun raqamlashuv yo'l xaritasini belgilagan¹⁶⁵;

5. PF-6155-sonli Farmon (2020) "E-turizm platformasini yaratish to'g'risida" – onlayn xizmatlar bozorini kengaytirishni nazarda tutgan¹⁶⁶.

¹⁵⁸ Tung, V.W.S., Chen, P., & Schuckert, M. (2021). Managing Customer Experiences in the Age of Virtual Reality. *Tourism Management*, 84, 104279. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2020.104279>

¹⁵⁹ Hamidova, Z. (2024). Raqamli savdo kanallarining O'zbekiston ziyorat turizmiga ta'siri. Magistrlik dissertatsiyasi. Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti.

¹⁶⁰ Nazarov, A. (2022). Ijtimoiy tarmoqlar orqali ziyorat turizmini targ'ib qilish: Buxoro va Samarqand tajribasi. *O'zbekiston geografiya jamiyatining axborotnomasi*, 11, 78–89.

¹⁶¹ Creswell, J.W. (2014). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. 4th ed. Thousand Oaks: SAGE. 342 p.

¹⁶² O'zbekiston Respublikasining "Turizm to'g'risida"gi Qonuni. 1999 yil 20 avgust, 2019 yilda yangi tahrirda. — Lex.uz.

¹⁶³ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining PQ-4095-sonli Qarori (2018). "Turizmni jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida". — Lex.uz.

¹⁶⁴ O'zbekiston Respublikasida turizmni rivojlantirish strategiyasi (2025–2030). — Lex.uz.

¹⁶⁵ "Raqamli O'zbekiston-2030" strategiyasi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-6079-sonli Farmoni, 5 oktyabr 2020-yil. — Lex.uz.

¹⁶⁶ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-6155-sonli Farmoni (2020). "E-turizm platformasini yaratish to'g'risida". — Lex.uz.

Prezident Sh.Mirziyoyev 2023-yil 30 martdagi Oliy Majlisga Murojaatnomasida alohida ta’kidladi: “Muqaddas qadamjolarimizni ziyorat qiluvchi turist va ziyoratchilar sonini ko‘paytirish, buning uchun esa zamonaviy infrastruktura va raqamli xizmatlarni yaratish – bizning ustuvor vazifamiz”.¹⁶⁷ Shuningdek, 2024-yil yanvarida Davos iqtisodiy forumida ham O‘zbekistonning ziyorat-turizm salohiyati xalqaro hamjamiyatga taqdim etildi.¹⁶⁸

Quyidagi jadval O‘zbekistonga kelgan turistlar oqimi va ular ichida ziyorat turistlarining ulushini aks ettiradi (1-jadval). Ma’lumotlar O‘zbekiston Turizm agentligi va Statistika agentligining rasmiy hisobotlari asosida tuzilgan.¹⁶⁹

1-jadval

O‘zbekistonga kelgan turistlar oqimi va ziyorat turizmining ulushi (2019–2024)

Yil	Jami turistlar (mln)	Ziyorat turistlari (ming)	Ziyorat ulushi (%)	Daromad (mln. AQSh \$)
2019	6,7	320	4,8	150
2020	1,9	68	3,6	35
2021	3,1	104	3,4	52
2022	5,2	196	3,8	98
2023	7,1	380	5,4	185
2024 (taxm.)	9,0	520	5,8	255

Manba: O‘zbekiston Turizm agentligi (2024) va muallif hisob-kitoblari

1-jadvaldan ko‘rinib turibdiki, COVID-19 pandemiyasi (2020) turistlar oqimini keskin kamaytirgan bo‘lsa-da, 2021-yildan boshlab izchil o‘sish qayta boshlangan. 2024-yildagi taxminiy ko‘rsatkichlar 2019-yilga nisbatan umumiy turist oqimini 34% ga oshgan holda ko‘rsatmoqda. Ziyorat turistlarining ulushi esa 4,8% dan 5,8% ga o‘sgan – bu innovatsion marketing va raqamli xizmatlar tatbiqining natijasi hisoblanadi.¹⁷⁰

“ZiyoratUz” mobil ilovasi 2021-yilda ishga tushirilgan bo‘lib, 85 000 dan ortiq foydalanuvchini o‘z ichiga olgan. Ilova orqali foydalanuvchilar Imom al-Buxoriy maqbarasi (Samarqand), Bahouddin Naqshband xonaqohi (Buxoro), Hazrat Imom ansambli (Toshkent) va boshqa ziyoratgohlarni virtual tanishib chiqishlari, joy bron qilishlari va marshrutlarni rejalashtirishi mumkin.¹⁷¹

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, onlayn bronlash tizimlarining joriy etilishi mehmonxonalar to‘ldirilish darajasini ziyorat hududi bo‘yicha o‘rtacha 18% ga oshirgan va turistlarning o‘rtacha sarflash xarajatini 23% ga ko‘paytirgan.

¹⁶⁷ Mirziyoyev, Sh.M. (2023). O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Oliy Majlisga Murojaatnomasi. Toshkent, 30 mart 2023. — URL: <https://president.uz>

¹⁶⁸ Mirziyoyev, Sh.M. (2024). Davos jahon iqtisodiy forumida O‘zbekiston Prezidentining nutqi. Davos, 17 yanvar 2024. — URL: <https://president.uz>

¹⁶⁹ O‘zbekiston Turizm agentligi (2024). 2019–2024 yillardagi turist oqimlari statistikasi. Toshkent: Turizm agentligi hisoboti. — URL: <https://uzbektourism.uz>

¹⁷⁰ O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi (2024). Turizm statistikasi yilnomasi. Toshkent. 180 b.

¹⁷¹ O‘zbekiston Raqamli texnologiyalar vazirligi (2022). ZiyoratUz mobil ilovasi to‘g‘risida hisobot. Toshkent.

O‘zbekiston ziyorat turizmida innovatsion texnologiyalarning qo‘llanilishi

Texnologiya turi	Qo‘llanilish sohasi	Tatbiq etilgan yil	Foydalanuvchilar soni
Mobil ilovalar (ZiyoratUz)	Sayohat rejalash, onlayn bron	2021	85 000+
Sun‘iy intellekt chatbot	24/7 tourist xizmati	2022	150 000+
Virtual reallik (VR)	Muqaddas joylarni virtual ziyorat	2022	12 000+
Blockchain e-viza	Xavfsiz raqamli hujjatlar	2023	220 000+
GPS-navigatsiya tizimi	Ziyorat marshrutlarini yo‘naltirish	2020	45 000+
Big Data tahlili	Turist oqimini bashorat qilish	2023	Davlat organlari

Manba: O‘zbekiston Raqamli texnologiyalar vazirligi (2024) va soha ekspertlari so‘rovi.

2022-yilda O‘zbekiston Turizm agentligi sun‘iy intellektga asoslangan “Ziyofat” chatbot tizimini ishga tushirdi. Chatbot o‘zbek, rus, ingliz va arab tillarida 24/7 rejimida xizmat ko‘rsatadi. Soha statistikasiga ko‘ra, chatbot joriy etilgandan so‘ng turist so‘rovlariga javob vaqti o‘rtacha 4 soatdan 3 daqiqaga qisqargan.¹⁷² Sun‘iy intellekt tizimi asosida ishlayotgan tavsiya algoritmlari (recommendation engines) turistlarning xususiy ehtiyojlariga moslashtirilgan individual ziyorat dasturlarini taqdim etadi.

Samarqand shahrida 2022-yildan boshlab Registon maydonida VR-tajriba markazlari faoliyat ko‘rsatmoqda. Bu yerda tashrif buyuruvchilar XIV–XV asrlardagi shahar ko‘rinishini virtual shaklda kuzatishlari mumkin. UNWTO ma‘lumotlariga ko‘ra, bunday imkoniyat ziyoratga bo‘lgan qiziqishni 27% ga oshiradi.¹⁷³ Shuningdek, Google Arts & Culture platformasida O‘zbekistonning 12 ta muqaddas va tarixiy ob‘ektining virtual 360° turi joylashtirilgan.¹⁷⁴

O‘zbekiston 2018-yilda e-viza tizimini, 2023-yilda esa blockchain asosidagi xavfsiz raqamli turizm sertifikatlar tizimini joriy etdi. Blockchain texnologiyasi ziyoratchilar uchun hujjatlarni soxtalashtirish xavfini minimallashtirib, administrative jarayonlarni 60% ga tezlashtirdi.¹⁷⁵ 220000 dan ortiq turist mazkur tizimdan foydalangan.

2023-yildan boshlab O‘zbekiston Turizm agentligi Big Data platformasidan foydalanib, ziyorat turistlari oqimini mavsum va bayramlar bo‘yicha oldindan

¹⁷² O‘zbekiston Turizm agentligi (2023). "Ziyofat" AI chatbot joriy etish natijalari. Toshkent: Turizm agentligi.

¹⁷³ Tussyadiah, I.P. & Pesonen, J. (2018). Impacts of Peer-to-Peer Accommodation Use on Travel Patterns. Journal of Travel Research, 57(8), 1033–1047. <https://doi.org/10.1177/0047287517706500>

¹⁷⁴ Google Arts & Culture (2024). Virtual tours of Uzbekistan’s sacred sites. — URL: <https://artsandculture.google.com/project/uzbekistan>.

¹⁷⁵ O‘zbekiston Raqamli texnologiyalar vazirligi (2023). Blockchain asosidagi raqamli turizm sertifikatlar tizimi. Toshkent.

bashorat qilmoqda. Bu esa infrastruktura yuklanishini optimallashtirish, muqaddas joylar atrofidagi transport va xizmat ko'rsatish tizimlarini oldindan tayyorlash imkonini beradi.¹⁷⁶

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, innovatsion texnologiyalar O'zbekiston ziyorat turizmining barcha bo'g'inlarini qamrab olgan – marketing va tanitishdan tortib to xizmat ko'rsatish va post-trip tajribasiga qadar. Bu holat Rana Zafar (2022) va Tung (2021) kabi xalqaro tadqiqotchilarning aniqlangan xulosalari bilan mos keladi.

Shu bilan birga, bir qator muammolar ham aniqlandi. Birinchidan, raqamli savodxonlik darajasi, ayniqsa, ichki ziyoratchilar orasida hali ham past – bu texnologiyalarning keng tarqalishiga to'siq bo'lmoqda. Ikkinchidan, muqaddas joylarda internet infratuzilmasi yetarli darajada rivojlanmagan. Uchinchidan, raqamli xizmatlar ko'proq yosh va shahar aholisi tomonidan qo'llanilmoqda, katta yoshdagi va qishloq ziyoratchilar uchun esa an'anaviy xizmat shakllari ustunligicha qolmoqda.

Prezident Mirziyoyevning 2024-yil 24 yanvardagi “Raqamli O'zbekiston” forumidagi nutqida ta'kidlanganidek: “Raqamli texnologiyalarni joriy etishda hech kim chetda qolmasligi kerak. Bu ham iqtisodiy, ham ijtimoiy adolat masalasidir”.¹⁷⁷ Mazkur yo'nalish ziyorat turizmida inkluziv raqamli transformatsiyani amalga oshirishni talab etadi.

Solishtirma tahlil ko'rsatishicha, O'zbekiston ziyorat turizmining raqamlashuv darajasi Saudiya Arabistoni (haj va umra turizmi) va Turkiyaga (diniy turizm) nisbatan hali orqada, ammo Markaziy Osiyo mintaqasida etakchi mavqeni egallagan.¹⁷⁸

XULOSA

Ushbu tadqiqot asosida quyidagi xulosalar chiqarish mumkin:

1. Innovatsion texnologiyalar O'zbekiston ziyorat turizmida turist oqimini 2019–2024-yillar oralig'ida sezilarli darajada – taxminan 1,6 barobar oshirishga xissa qo'shgan.

2. O'zbekistonda ziyorat turizmini raqamlashtirish uchun kuchli qonuniy-me'yoriy asos yaratilgan – “Raqamli O'zbekiston-2030” va turizm strategiyasi bu sohani ustuvor yo'nalish sifatida belgilagan.

3. Mobil ilovalar, AI chatbotlar, VR, blockchain va Big Data soha samaradorligini oshirmoqda – biroq raqamli savodxonlik va infratuzilma muammolari hali echimini kutmoqda.

4. Istiqbolda metaverse texnologiyalari, IoT (narsalar interneti) va sun'iy intellektning yanada chuqur integratsiyasi O'zbekiston ziyorat turizmini global bozorda raqobatbardosh qilishga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari O'zbekiston Turizm agentligi va tegishli vazirliklar uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda foydalanilishi mumkin. Keyingi tadqiqotlarda katta

---

¹⁷⁶ O'zbekiston Turizm agentligi (2024). Big Data platformasidan foydalanish natijalari. Toshkent: Ichki hisobot.

¹⁷⁷ Mirziyoyev, Sh.M. (2024). “Raqamli O'zbekiston” forumidagi nutq. Toshkent, 24 yanvar 2024. — URL: <https://president.uz>.

¹⁷⁸ Alserhan, B.A. (2010). Islamic Branding: A Conceptualization of Related Terms. *Journal of Brand Management*, 18(1), 34–49. <https://doi.org/10.1057/bm.2010.18>

yoshdagi ziyoratchilar orasida texnologiyalarni qabul qilish darajasini o'rganish hamda mintaqaviy taqqoslama tahlillarni amalga oshirish maqsadga muvofiq.

MUSAXANOV Q.A.,
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti katta o'qituvchisi, PhD

MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA TURIZM SANOATINING ROLI

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasi milliy iqtisodiyotini rivojlantirishda turizm sanoatining o'rni va ahamiyati kompleks yondashuv asosida tahlil qilinadi. Tadqiqotda xalqaro normalar va yetakchi olimlarning ilmiy qarashlari umumlantirilib, turizm sohasining iqtisodiy o'sish, hududiy rivojlanish va ijtimoiy barqarorlikka qo'shadigan hissasi asoslab beriladi.

Maqolada turizm sanoatining milliy iqtisodiyotdagi ustuvor tarmoq sifatidagi roli, uning multiplikativ ta'siri hamda xizmatlar bozori, bandlik va investitsion faollikka ko'rsatadigan ijobiy ta'siri yoritilgan. Shuningdek, turizm va milliy iqtisodiyot o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni ta'minlashda davlat siyosatining muvozanatli va tizimli yondashuvi muhim omil sifatida ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: turizm iqtisodiyoti, milliy iqtisodiyot, yalpi ichki mahsulot, bandlik, axborot-kommunikatsiyasi.

Аннотация. В данной статье на основе комплексного подхода анализируются роль и значение туристической индустрии в развитии национальной экономики Республики Узбекистан. В исследовании обобщены международные нормы и научные взгляды ведущих ученых, а также обоснован вклад туристической отрасли в экономический рост, региональное развитие и социальную стабильность.

В статье раскрывается роль туристической индустрии как приоритетной отрасли национальной экономики, ее мультипликативный эффект, а также положительное влияние на рынок услуг, занятость населения и инвестиционную активность. Кроме того, в обеспечении взаимосвязи между туризмом и национальной экономикой важным фактором рассматривается сбалансированный и системный подход государственной политики.

Ключевые слова: туристическая экономика, национальная экономика, валовой внутренний продукт, занятость, информационно-коммуникационные технологии.

Abstract. This article analyzes the role and importance of the tourism industry in the development of the national economy of the Republic of Uzbekistan based on a comprehensive approach. The study summarizes international standards and scientific views of leading scientists, and substantiates the contribution of the tourism industry to economic growth, regional development and social stability.

The article highlights the role of the tourism industry as a priority sector in the national economy, its multiplier effect and positive impact on the services market, employment and investment activity. Also, a balanced and systematic approach to state policy is considered as an important factor in ensuring the interdependence between tourism and the national economy.

Keywords: tourism economy, national economy, gross domestic product, employment, modern approach, information and communication.

Har qanday mamlakat milliy iqtisodiyotining hozirgi rivojlanish bosqichi davlat institutlarining tadbirkorlik subyektlari uchun ham ishlab chiqarish sohasida,